

Verdilinje

*Minoritetsspråklige barn må snakke norsk i
friminuttene.*

---

enig

uenig

BERGEN KOMMUNE

FAGSAMLING FOR LÆRERE SOM UNDERVISER NYANKOMNE MINORITETSSPRÅKLIGE ELEVER PÅ 1. OG 2. TRINN

Tirsdag 3.september 2019

Dagen i dag

- Tildeling, læreplaner, kartlegging
- Innføringsplan
- Språkutvikling
- Å ta imot barna
- Begynneropplæring i grunnleggende norsk

Organisering i Bergen

- Elevene begynner rett inn i ordinær klasse på 1. og 2.trinn
- Følgende tildeling:

Elev nr. 1 = 5 timer (45 min)

Elev nr. 2 = +1 time (45 min)

osv.

Elev på både 1. og 2.trinn = 2 timer (45 min)

Max.10 timer (45 min)

Opplæringsloven:

§2.8

- Elevar i grunnskolen med anna morsmål enn norsk og samisk har rett til særskild norskopplæring til dei har tilstrekkeleg dugleik i norsk til å følgje den vanlege opplæringa i skolen. Om nødvendig har slike elevar også rett til morsmålsopplæring, tospråkleg fagopplæring eller begge delar.
- Kommunen skal kartleggje kva dugleik elevane har i norsk før det blir gjort vedtak om særskild språkopplæring. Slik kartlegging skal også utførast undervegs i opplæringa for elevar som får særskild språkopplæring etter føresegna, som grunnlag for å vurdere om elevane har tilstrekkeleg dugleik i norsk til å følgje den vanlege opplæringa i skolen.

Læreplan i grunnleggende norsk for språklige minoriteter

- fremme tilpasset opplæring og ivareta språklige minoriteters behov for særskilt norskopplæring
- å lære fagspråk i alle skolens fag
- at elevenes språkkompetanse i morsmål og andre språk anerkjennes og brukes som ressurs i opplæringen
- gi elevene solide kommunikative ferdigheter, både muntlig og skriftlig, gjennom språklæring som en kreativ, utforskende prosess
- nivået er justert ned sammenlignet med dagens læreplan, for å imøtekomme nyankomne elevers behov helt fra begynnernivå
- læreplanen er aldersuavhengig og målene relativt åpne, slik at lærerne selv kan fylle dem med faglig innhold
- er en overgangsplan

Læreplan i morsmål for språklige minoriteter

- er en overgangsplan som kan nyttes til elevene kan følge opplæring etter den ordinære læreplanen i norsk
- elevene skal bruke digitale ressurser og utvikle digitale ferdigheter
- gjennom å lese ulike fagtekster skal elevene kunne utvikle et faglig ordforråd og begrepsapparat
- elevene skal arbeide med temaer tilknyttet trinnets lærestoff
- nivå 3 i læreplanen er lagt høyere enn nivå 3 i dagens plan.

Kartlegging

- Konkretisering av Udirs kartleggingsmateriell:
Personalrommet Bergen kommune – Befo – skole – læringsressurser
- Kontaktlærers hovedansvar, men avtal dere i mellom
- Start kartleggingen nå = en hjelp til å planlegge undervisningen
- Registreres i Vigilo til våren
- Udir kommer med nytt kartleggingsverktøy

Innføringsplan for elever i innføringstilbud på 1. og 2.trinn

- Både til hjelp for kontaktlærer, grunnleggende norsk lærer og morsmåslærer for å strukturere og samkjøre undervisningen
- Finner den på BEFO sine sider

Starter med 6 tema:

- Hva heter du?
  - Skolen
  - Lek
  - Kropp
  - Klær
  - Mat
-
- Temaene valgt ut i fra behov for kommunikasjon i hverdagen.

Hvert tema har:

- Mål fra læreplan
- Forslag til nye ord og setninger
- Muntlig aktivitet
- Praktiske oppgaver
- I klassen
- Forslag til sanger, rim og regler

Veiledningsdel – tips og idéer

Fagundervisning

- Årstider/natur
- Insekter
- Vann
- Steinalderen

Vanskelig å velge tema her.

Diskuter med sidemannen:

Hvordan har det vært å ta imot disse elevene?

Hva går fint?

Hva er vanskelig?

Språkutvikling

Skolestartere:

- 5000-20000 ord
- Forskjeller i språklig bevissthet: form-innhold,
- Situasjonsavhengig-sitasjonsuavhengig

Språkutvikling har betydning for alle sider av barns utvikling.

- Sosial utvikling

God sosial utvikling avhenger av stadig økende kommunikasjonsferdigheter.

- Intellektuell utvikling avhenger av at barnet utvikler språket så godt at det blir et redskap for tanken. Barnet må lære å bruke språket situasjonsavhengig.

- Etter to år: flytende dagligtale

- + 5år før norsk er et redskap for tanken

Morsmålsutvikling

- **Egenverdi:** identitet, familieband,
- **Utvikling i forhold til alder:**
  - **Sosialt:** God sosial utvikling avhenger av stadig økende kommunikasjonsferdigheter. Det tar tid før barna kan leke aldersadekvat på språk nummer to.
  - **Intellektuelt:** Avhenger av at barnet utvikler språket så godt at det blir et redskap for tanken. Barnet må lære å bruke språket situasjonsavhengig.
  - Samtidig med denne utviklingen på morsmålet, skal altså elevene våre lære et nytt språk og de skal lære å lese og skrive på et nytt språk.

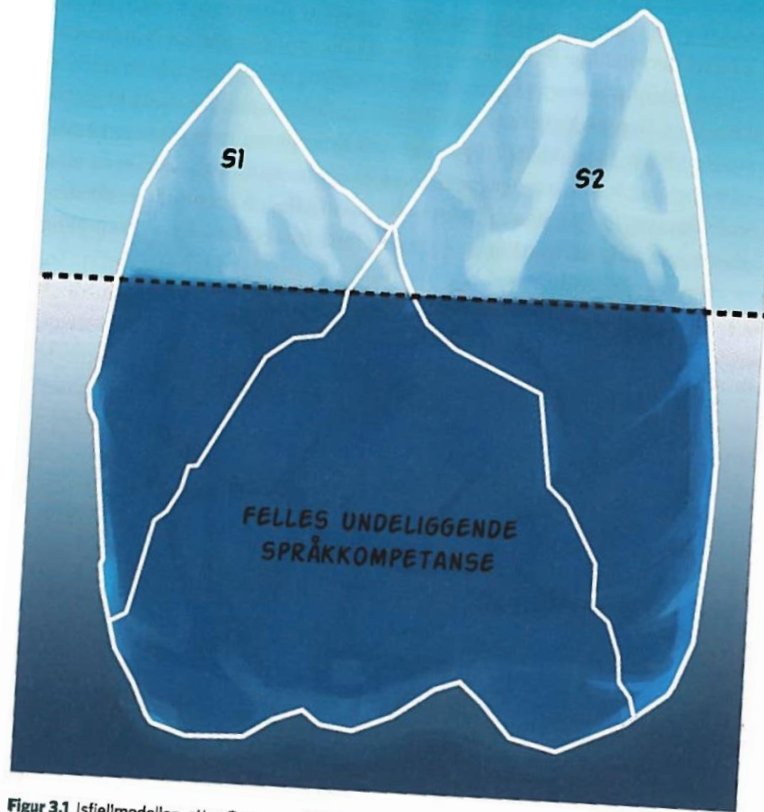

Morsmålsutvikling

- Et godt utviklet morsmål gir et bedre grunnlag for å lære et nytt språk.
- Har knagger å henge nye begrep og ord på.

Isfjellmodellen

Figur 3.1 Isfjellmodellen, etter Cummins (1984, s.143)

Morsmålsundervisning

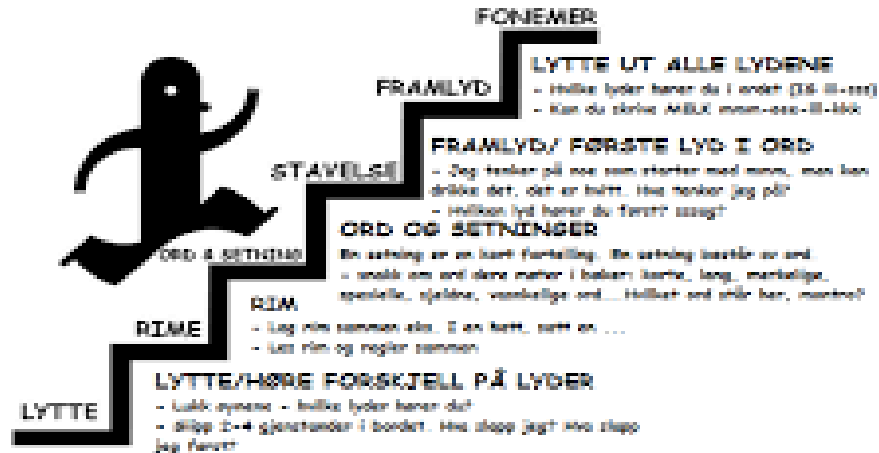
- Hovedformålet med opplæringen er å styrke elevenes forutsetninger for å beherske det norske språket og derved deres læringsmuligheter gjennom
- Utvikling av grunnleggende lese- og skriveferdigheter, ordforråd og begrepsforståelse på morsmålet.
- Godt samarbeid viktig
- Informer foreldre om viktigheten av og hvordan de kan styrke morsmålet:
- Fortelle/lese historier, rim , regler og sanger, snakke og forklare ting

<http://www.morsmal.no/no/foreldresamarbeid/veiledning-til-foreldre>

Kartlegging: hvor er de på lesetrappen?

LESEKLAR

SORRY, BILINGUAL EDUCATION
HAS BEEN VOTED DOWN
HERE IN CALIFORNIA

SO WE CAN'T HELP
YOU ANYMORE,
UNDERSTAND?

YOU'LL PROBABLY
FALL BEHIND.

OH, WELL.

Velkomst

- Hva bør være klart første skoledag?
- Hvordan kan du som lærer gjøre det tryggere og lettere?
- Hvordan kan elevene hjelpe?
- Hvilke aktiviteter passer de første dagene?

Sum sammen

- Hvordan tilrettelegge
- dette for en nyankommen
- elev?
- Hvordan gjøre det enda
- tydeligere og hvordan kan
- du bruke det som en del
- av norskopplæringen?

Rutiner

Struktur

Overganger

Dagtavler

1. og 2.klasselærere er:

- Gode på rutiner
- Gode på struktur
- Gode på overganger
- Tydelige dagsplaner/dagtavler

dagsplan

- الرياضيات
- تجويف
- النرويجية
- تجويف
- والحرف

mandag

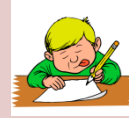
الرياضيات

تجويف

النرويجية

تجويف

والحرف

Uformell norskopplæring

- Setter ord på gjenstander og handlinger her- og- nå
- Påkledning: du tar på jakke og sko. Flott, nå er du klar til å ta friminutt!
- Spisetid: Ta frem matboks. Vi skal spise.
- Når eleven jobber: Bra, du skriver med blyanten.
- Dagsplan, rutiner
- Lek
- Bruk alle anledninger til å sette ord på det dere gjør og ser.
- Mye god læring i samhandling!

Strukturert norskopplæring

- Læreren må systematisk sørge for å utvide barnas ordforråd og begrepsforståelse.
- Hva skal læres først? Hvordan bestemmer man hva som må læres når det er så mye
- Det nære: seg selv, familie, interesser, skoleord
- 60 gjentakelser av et ord for å lære det.
- Språkopplæringen må være gøy, må bygge på lek.
- Regelspill- første steg inn i leken med norsktalende barn

Hvordan lære nye ord?

1. Elevene gjentar ordet på bildet/gjenstanden
2. Klappe stavelser
3. Elevene får et kort/gjenstand:
  1. Jeg har ... Hva har du?
  2. Har du ...? Ja jeg har/nei jeg har ikke
4. Lydere ordet
5. Spill/oppgave

Spill/leker

- Kims lek
- Lotto/memory
- Hopp i havet
- Froskebingo
- Ta bilder av skolehverdagen og snakk om det
- stolleken uten stoler

BERGEN
KOMMUNE

I klassen

- Uformell opplæring og formell opplæring
  - Samarbeid: tospråklig lærer- grunnleggende norsk lærer- kontaktlærer- foreldre
  - Konkreter, bilder- få en oversikt av læreren i grunnleggende norsk
  - Språkbruk: Teacher talk: den profesjonelle læreren språkbruk
    - Enkelhet i form og innhold
    - Mål: forståelse og utvikling

  - Språket brytes opp i meningsfulle enheter.
  - Språket er forenklet, men ikke unaturlig.
  - Språket er mer redundant en vanlig tale, og viktige ord og ytringer gjentas flere ganger.
-
- Gymtimene: oppvarming- lære grunnleggende verb: gå, løpe, hoppe osv

Matematikk

- Mange begreper som kan jobbes med i hverdagen
- Vær oppmerksom på å bruke språket tydelig.
- Elevene må svare med hele setninger.

Tips til undervisningen

- Helhetlig plan for elevens undervisning: grunnleggende norsk, ordinær klasse, morsmålsundervisning
- Arbeide i forkant: ukens bilde/tema. Sende det med eleven hjem fredag slik at foresatte kan samtale og forberede eleven på morsmålet.
- Alfabet (støtte) <https://docplayer.me/7272106-Materiell-pa-morsmal-i-lese-og-skriveopplaeringen.html>
- Språkkoffert – Bergen språkstimuleringsprogram
- Matematiske begrep på flere språk
<http://www.minskule.no/DynamicContent//Documents/539-b34d2204-9616-4596-b1d3-9c3a7845dde3.pdf>

Tips til undervisningen

- <http://morsmal.no/om-barnehagen-norsk/materiell-barnehage>
- [Carls](#) corner

Lenker til FUG

<http://www.fug.no/materiell-paa-andre-spraak.155836.no.html>

